

Wpływ poradnictwa dietetycznego na osiągnięcie lub utrzymanie prawidłowego stanu odżywienia u chorych na wczesnego i miejscowo zaawansowanego raka piersi poddawanych chemioterapii okołoperacyjnej.

Streszczenie

Wstęp: Rak piersi jest najpowszechniejszym nowotworem złośliwym u kobiet w Polsce i na świecie. Istnieją niekwestionowane dowody wskazujące na zwiększone ryzyko występowania raka piersi u kobiet z nadwagą i otyłością oraz wraz ze wzrostem masy ciała w wieku dorosłym. Profilaktyka pierwotna raka piersi jest ograniczona. Do modyfikowalnych czynników ryzyka należy eliminacja czynnego i biernego palenia tytoniu oraz czynniki żywieniowe tj. unikanie nadwagi i otyłości poprzez unikanie zachodniego modelu żywienia, ograniczenie spożywania alkoholu, a także wzmożona aktywność fizyczna.

Cel: Celem pracy było ustalenie wartości porad dietetycznych w utrzymaniu prawidłowego stanu odżywienia lub zmianie na prawidłowy stan odżywienia u chorych na wczesnego i miejscowo zaawansowanego raka piersi poddanych chemioterapii okołoperacyjnej.

Material: Badaniem objęto 144 chore na wczesnego i miejscowo zaawansowanego raka piersi poddane przedoperacyjnej chemioterapii w Narodowym Instytucie Onkologii-Państwowym Instytucie Badawczym, w tym 40 chorych, które odmówiły wzięcia udziału w badaniu stanowiły grupę kontrolną. Średnia wieku chorych przystępujących do badania wynosiła $46 \text{ lat} \pm 13$.

Metody: Chore, które wyraziły zgodę na wzięcie udziału w badaniu przed rozpoczęciem chemioterapii odbyły konsultację dietetyczną, na której wypełniły autorski kwestionariusz oceniający dotychczasowy sposób żywienia oraz kwestionariusz jakości życia, a także wykonano analizę składu ciała (BIA) oraz przeprowadzono edukację żywieniową. Następnie po zakończeniu chemioterapii chore ponownie zgłosiły się na konsultację dietetyczną w celu oceny zmian stanu odżywienia oraz sposoby żywienia i jakości życia. Do oceny stanu odżywienia wykorzystano również wyniki badań laboratoryjnych. Zmiany masy ciała grupy badanej zostały porównane do zmian masy ciała chorych, które nie wyraziły zgody na badanie i w związku z tym nie były edukowane żywieniowo.

Wyniki: Ponad połowa (55%) wszystkich kobiet, które wzięły udział w badaniu przed rozpoczęciem leczenia onkologicznego miała BMI powyżej normy. Problem ten dotyczył przede wszystkim kobiet po menopauzie, gdzie nadwagą i otyłością charakteryzowało się ponad 78% badanych. Adekwatnie do podwyższonego BMI, ponad 41% wszystkich badanych miała podwyższoną zawartością procentową tkanki tłuszczowej, która była istotnie większa wśród kobiet po menopauzie i wynosiła 35,2%. Analiza efektów edukacji żywieniowej na podstawie zmian w kwestionariuszu oceny sposobu żywienia wykazała istotną statystycznie poprawę w postaci wzrostu o 4,8pkt na 20pkt możliwych do zdobycia. Po edukacji żywieniowej oraz zakończeniu chemioterapii zauważono niewielki wzrost masy ciała o 0,1kg oraz istotny statystycznie spadek masy tłuszczowej oraz procentowej zawartości tłuszczu odpowiednio o 1,2kg i 1,8%. U kobiet, które nie wzięły udziału w edukacji żywieniowej zauważono większy wzrost masy ciała po chemioterapii, którego średnia wynosił 1,8kg. Różnica zmian masy ciała między grupami była istotna statystycznie. Pomimo edukacji żywieniowej w badaniu zauważono niekorzystne zmiany profilu lipidowego. Zanotowano istotny statystycznie wzrost stężenia cholesterolu całkowitego 8,9mg/dl, LDL o 12,6mg/dl oraz triglicerydów o 42,1mg/dl, a także spadek HDL o 3,3mg/dl. Wyniki niniejszego badania wskazują również na istotne statystycznie zmiany jakości życia w wielu skalach funkcjonalnych, szczególnie w funkcjonowaniu poznawczym, a także ogólnej jakości życia i niektórych symptomów.

Wnioski: Edukacja żywieniowa znacząco wpływa na zmianę sposobu żywienia. Poradnictwo dietetyczne przed leczeniem systemowym może ograniczać wzrost masy ciała w trakcie chemioterapii, a także wpływać na zredukowanie masy tłuszczowej, jednak realizacja zaleceń dietetycznych nie gwarantuje utrzymania prawidłowych parametrów lipidowych ani prawidłowego stężenia hemoglobiny w trakcie chemioterapii. Chemioterapia znacząco obniża jakość życia, szczególnie w zakresie funkcjonowania poznawczego. Wdrożenie standardowych procedur w zakresie kontroli wykorzystania niekonwencjonalnych metod leczenia w trakcie konsultacji dietetycznych umożliwiłoby ograniczenie ich stosowania.

Słowa kluczowe: rak piersi, chemioterapia neoadjuwantowa, dieta, tkanka tłuszczowa, otyłość